

Aktualijos

Įsteigta Kazickų šeimos fondo Petro Būtėno premija

2018 m. birželio 16 d. sukako šimtas metų, kai Rusijoje, Čiornaja Padinos kaime, įkurtame 1863 m. sukilimo dalyvių lietuvių, gimė Juozas Petras Kazickas (1918–2014). Šis garsus verslininkas, ekonomistas, visuomenės veikėjas, filantropas didžiąją savo gyvenimo dalį praleido Jungtinėse Amerikos Valstijose. Lietuvoje prabėgo tik dvidešimt jo jaunystės metų. 1922 m. Kazickų šeima iš Čiornajos Padinos grįžo į Lietuvą. Antrojo pasaulinio karo metais Juozas P. Kazickas studijavo Vilniaus universitete. Kaip teigia žurnalistas Vidmantas Valiušaitis, jau studijų metais jis atsiskleidė kaip žmogus, nuosekliai įsipareigojęs laisvės ir demokratijos vertybėms, tautiniam solidarumui, socialiniam teisingumui. Juozo P. Kazicko požiūris į tautą, valstybę ir žmogų atsispindi 1943 m. Vilniaus universitete apgintame ekonomisto diplominiame darbe „Bolševikų žemės ūkio politika Lietuvoje 1940–1941 metais“.

1944 m., grįžtant sovietams, Juozas P. Kazickas pasitraukė į Vokietiją. 1947 m. apsigyveno JAV. 1951 m. Jeilio universitete apygėnė ekonomikos mokslų daktaro disertaciją. 1951 m. Juozas P. Kazickas įkūrė anglių eksporto bendrovę „Neris“. Buvo įvairių tarptautinių bendrovių konsultantas, šalių vyriausybių vadovų asmeninis patarėjas, įvairių investicinių fondų, komercinių bankų direktorius ir dalininkas.

Gyvendamas toli nuo Lietuvos, Juozas P. Kazickas daug jėgų atidavė siekdamas jai laisvės ir gerovės. Šaltojo karo metais susitikimuose su JAV ir Vakarų Europos šalių vadovais kėlė Lietuvos nepriklausomybės klausimą, o atkūrus Lietuvos nepriklausomybę organizavo JAV finansinių fondų vadovų ir atstovų vizitus į Baltijos šalis, rūpinosi Lietuvos nepriklausomybės pripažinimu tarptautiniu mastu, JAV kapitalo investicijomis Lietuvoje.

Juozo P. Kazicko idealas buvo solidari, socialiai atsakinga ir teisinga Lietuva, pasitikinti žmogumi, jo talentu kurti, jo gebėjimu dalytis ir siekti bendrojo gėrio plačiausiems visuomenės sluoksniams.

Juozas P. Kazickas rėmė įvairias lietuvių išeivijos organizacijas, o 1998 m. įsteigė labdaros ir paramos fondą. Kazickų šeimos fondas – didžiausias Juozo P. Kazicko palikimas Lietuvos žmonėms.

Juozas P. Kazickas su žmona Aleksandra (1920–2011) nugyveno septyniasdešimt metų, užaugino penkis vaikus. Jų pažintis užsimezgė Panevėžyje – ten šešiolikmetis Juozas P. Kazickas pirmą kartą pamatė Panevėžio mergaičių gimnazijos mokinę Aleksandrą Kalvėnaitę.

Aleksandra Kalvėnaitė-Kazickienė, 1937 m. baigusi Panevėžio mergaičių gimnaziją, visą gyvenimą palaikė glaudžius ryšius su daugeliu savo klasės draugių ir mokytojų. Kazickų šeima daug prisidėjo prie Panevėžio mergaičių gimnazijos (dabar Vytauto Žemkalnio gimnazija) gerovės. 2001 m. Kazickai skyrė paramą gimnazijos palėpei pertvarkyti į šiuolaikišką kompiuterizuotą skaityklą. 2002 m. Aleksandra Kazickienė iš asmeninių lėšų įsteigė premiją savo lietuvių kalbos ir literatūros mokytojui kalbininkui Petrui Būtėnui (1896–1980) pagerbti. Ši premija gražiai papildė kitus jos sumanymus, skirtus lituanistikai ir lituanistiniam švietimui. Štai 2006 m., remiantis Aleksandros Kazickienės finansine pagalba, Long Ailende įkurta lituanistinė mokykla. Ši mokykla nuo įkūrimo buvo pavadinta Aleksandros Kazickienės vardu. 2012 m. pagerbdama Motinos atminimą Kazickų šeima sukūrė paramos JAV lituanistinėms mokykloms programą (AKGP, *Alexandra Kazickas Grant Program*). Šia pārama siekiama užtikrinti lietuvių kalbos, lietuviškojo paveldo ir tradicijų išlikimą, remiant JAV lituanistines mokyklas ir darželius, kurie veikia vadovaujami JAV LB Švietimo tarybos. Skatinamas mokytojų darbas, dalyvavimas konferencijose, bendradarbiavimas, dalijimasis informacija. Siekiama, kad lietuvių kalbos mokymas būtų vertinamas kaip ir kitų kalbų mokymas. AKGP programos lėšomis buvo inicijuotas ir iš dalies finansuotas oficialus A1–A2–B1 lietuvių kalbos mokėjimo lygių testas (LKLT), skirtas jaunimui. Mokiniai gali gauti pažymėjimus, kuriais Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija ir Vilniaus universitetas patvirtina jų lietuvių kalbos mokėjimą.

Aleksandra Kazickienė taip pat rėmė Lietuvos muzikus, vaikų globos namus ir negalią turinčių vaikų mokyklas¹.

2011 m. mirus Aleksandrai Kazickienei, nebebuvo kam rūpintis Petro Būtėno premija. 2017 m. rudenį LKD Panevėžio skyriaus, o ypač LKD garbės nario, buvusio šios gimnazijos direktoriaus Eugenijaus Urbono iniciatyva, premijos reikalais kreiptasi į Kazickų šeimos fondą. 2018 m. pavasarį suburta premijos, kuri nuo šiol vadinsis Kazickų šeimos fondo Petro Būtėno premija, iniciatyvinė grupė: LKD valdybos pirmininkė Genovaitė Kačiuškienė, jos pavaduotojas Bonifacas Stundžia, LKD tarybos narė ir Panevėžio skyriaus pirmininkė Birutė Goberienė, LKD tarybos narė Irena Kruopienė, Vytauto Žemkalnio gimnazijos direktorius Artūras Totilas ir LKD valdybos sekretorė Rita Urnėžiūtė. 2018 m. pavasarį įvyko keletas virtualių iniciatyvinės grupės pasitarimų, o birželio

¹ Informacija apie Kazickų šeimą parengta pagal Kazickų šeimos fondo svetainėje www.kff.lt skelbiamą medžiagą ir „Visuotinę lietuvių enciklopediją“.

pabaigoje Vilniuje – susitikimas su Kazickų šeimos fondo Niujorko biuro generaline direktore Neila Baumiliene. Inicijatyvinė grupė kartu su Kazickų šeimos fondu ir LKD taryba parengė premijos nuostatus. Jie apsvarstyti ir patvirtinti LKD valdybos posėdyje.

Premijos iniciatyvinė grupė dėkoja Kazickų šeimos fondui už nuoširdų dėmesį lituanistikos reikalams ir dalykišką bendradarbiavimą.

PATVIRTINTA

Lietuvių kalbos draugijos valdybos

2018 m. rugsėjo 12 d. nutarimu Nr. 2

KAZICKŲ ŠEIMOS FONDO PETRO BŪTĖNO PREMIJOS NUOSTATAI

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Kazickų šeimos fondo Petro Būtėno premiją (toliau – premija) 2018 metais įsteigė Kazickų šeimos fondas ir Lietuvių kalbos draugija. Premija siekiama įamžinti kalbininko, pedagogo, tautosakininko, kraštotyrininko Petro Būtėno (1896–1980) ir jo mokinės, kultūrinės ir lituanistinės veiklos mecenatės, Aleksandros Kalvėnaitės-Kazickienės (1920–2011) atminimą.
2. Premijos nuostatai reglamentuoja jos paskirtį, pretendentų dokumentų pateikimo reikalavimus, premijos skyrimo ir įteikimo tvarką.
3. Premija skiriama už reikšmingus mokslo ir mokslo populiarinamuosius bei mokomuosius darbus, atitinkančius pagrindines Petro Būtėno veiklos sritis, ir lituanistinės veiklos organizavimą. Premija gali būti skiriama Lietuvos ir užsienio šalių piliečiams, autorių kolektyvams, organizacijoms, institucijoms (išskyrus mokslo tiriamuosius institutus ir universitetus).
4. Konkurso sąlygos skelbiamos kiekvienų metų vasario 21-ąją – Tarptautinę gimtosios kalbos dieną. Pretendentų kandidatūros teikiamos iki gegužės 1 dienos.
5. Premijos dydis – 1500 eurų. Jeigu premija skiriama autorių kolektyvui, ji paskirstoma po lygiai kiekvienam autoriui.
6. Premija paliudijama Kazickų šeimos fondo atstovo ir Lietuvių kalbos draugijos valdybos pirmininko pasirašytu diplomu.

II SKYRIUS

PRETENDENTŲ TEIKIMO TVARKA

7. Siūlyti pretendentes turi teisę fiziniai ir Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka įregistruoti juridiniai asmenys.
8. Premijos komisijai pateikiami šie dokumentai:
 - 8.1. motyvuota rekomendacija (-os);
 - 8.2. pretendento (-ų) gyvenimo ir profesinės veiklos aprašymas;

- 8.3. svarbiausių pretendento (-ų) darbų iš kriterijuose nurodytų sričių sąrašas;
- 8.4. siūlančio fizinio asmens ar juridinio asmens atstovo pasirašytas lydraštis, kuriame išvardyti visi pateikiami dokumentai.
- 9. Dokumentai, įrašyti PDF formatu, siunčiami el. paštu *lkdraugija@gmail.com*. Premijos komisija turi teisę prirėikęs pareikalauti dokumentų originalų.

III SKYRIUS

PREMIJOS SKYRIMO IR ĮTEIKIMO TVARKA

- 10. Pretendentų dokumentus vertina Lietuvių kalbos draugijos valdybos pirmininko įsakymu sudaryta Kazickų šeimos fondo Petro Būtėno premijos komisija. Komisija sudaroma iš 11 asmenų, į ją įtraukiamas Kazickų šeimos fondo atstovas ir Lietuvių kalbos draugijos Panevėžio skyriaus atstovas.
- 11. Pretendentų vertinimo kriterijai.
 - 11.1. Mokslo bei mokomosios veiklos sritis ir nuveikti darbai:
 - 11.1.1. akcentologija – reikšmingi lietuvių akcentologijos tiriamieji ar mokslo populiarinamieji darbai, mokomieji leidiniai;
 - 11.1.2. dialektologija – reikšmingi lietuvių dialektologijos tiriamieji ar mokslo populiarinamieji darbai, mokomieji leidiniai;
 - 11.1.3. leksikologija ir leksikografija – reikšmingi lietuvių leksikos tiriamieji ar mokslo populiarinamieji darbai, žodynai, mokomieji leidiniai;
 - 11.1.4. tautosaka – reikšmingi lietuvių tautosakos tiriamieji ar mokslo populiarinamieji darbai, mokomieji leidiniai;
 - 11.1.5. kraštotyra – reikšmingi kraštotyros darbai, mokomieji leidiniai, kraštotyros veiklos organizavimas;
 - 11.1.6. mokyklinė lituanistika – reikšmingi mokslo tiriamieji ar mokslo populiarinamieji darbai, mokomieji leidiniai, popamokinės lituanistinės veiklos organizavimas.
 - 11.2. Visuomeninė veikla per pastaruosius 10 metų:
 - 11.2.1. savo veiklos sklaida visuomenėje (susitikimai, paskaitos, straipsniai);
 - 11.2.2. narystė ir veikla pelno nesiekiančiose visuomeninėse ar profesinėse organizacijose.
 - 11.3. Pretendento veiklos pripažinimas (apdovanojimai, premijos).
- 12. Premija skiriama, jei pretendentas atitinka bent po vieną iš 11.1 ir 11.2 kriterijuose nurodytų papunkčių. Esant lygiaverčiams pretendentams, lemia 11.3 kriterijų papunktyje numatyti veiklos pripažinimo duomenys.
- 13. Sprendimas skirti premiją priimamas uždarame komisijos posėdyje. Prirėikus rengiamas virtualus komisijos posėdis.
- 14. Premija įteikiama kasmet birželio–liepos mėn. Premijos įteikime dalyvauja Kazickų šeimos fondo atstovas (-ai).
- 15. Premija negali būti teikiama pakartotinai ir po mirties.